

V Bruseli 3. júla 2026
(OR. en)

11127/26

ECOFIN 917
UEM 321
SOC 446
EMPL 248
COMPET 861
ENV 837
EDUC 303
ENER 459
JAI 897
GENDER 134
JEUN 177
SAN 535
ECB
EIB

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	ODPORÚČANIE RADY k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Litvy

Delegáciám v prílohe zasielame uvedený návrh odporúčania Rady vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2026) 215 final v znení, ktoré zrevidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady a sfinalizoval Hospodársky a finančný výbor.

ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Litvy

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97¹, a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

keďže:

- (1) V nariadení (EÚ) 2024/1263 sa stanovujú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorými je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj zabrániť nadmerným deficitom verejných financií. V uvedenom nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním.
- (2) Komisia 25. novembra 2025 prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Litvy na rok 2026. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2026, v ktorej neurčila Litvu za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa ľudského kapitálu v Európskej únii a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2026, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada 21. apríla 2026 prijala odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny² a 9. marca 2026 spoločnú správu o zamestnanosti a odporúčanie týkajúce sa ľudského kapitálu.
- (3) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti, čo je strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť Únie v nasledujúcich piatich rokoch. Sú v ňom identifikované tri transformačné požiadavky, a to inovácia, dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a bezpečnosť, ktoré sú kritickými piliermi udržateľného hospodárskeho rastu. Kompas konkurencieschopnosti od svojho uverejnenia poskytuje podklady pre prácu v rámci európskeho semestra, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi EÚ, a vytvára sa jednotný prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inováciu a odolnosť v celej Únii.

² Ú. v. EÚ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (4) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2026 naďalej vyvíja súbežne so záverečnou fázou vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF)³. Pre plnenie politických priorít v rámci európskeho semestra mali zásadný význam plány obnovy a odolnosti spolu s financovaním v rámci politiky súdržnosti, keďže tieto plány boli potrebné na účinné riešenie všetkých výziev identifikovaných v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v nedávnych cykloch, resp. ich významnej podskupiny, pričom odporúčania pre jednotlivé krajiny sa museli zohľadňovať v programoch financovaných z európskej politiky súdržnosti. S blížiacim sa koncom trvania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je nevyhnutné naďalej zachovať a rozvíjať reformy a investície podporované a vykonávané v rámci tohto mechanizmu, a to najmä tie, ktoré prispievajú k riešeniu výziev identifikovaných v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny.
- (5) Komisia 3. júna 2026 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Litvy na rok 2026. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Litva dosiahla pri plnení odporúčaní z roku 2025, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Litvy. Na základe uvedenej analýzy sa v správe o krajine identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Litva čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Litvy pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Rada 8. júla 2025 na základe posúdenia a odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Litvy⁴. Tento plán sa vzťahuje na obdobie od roku 2025 do roku 2029 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na štyri roky. Rada odporučila tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 6,1 % v roku 2025, 5,2 % v roku 2026, 4,8 % v roku 2027, 4,5 % v roku 2028 a 4,3 % v roku 2029, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným vo vzťahu k východiskovému roku 2024, a to 6,1 % v roku 2025, 11,6 % v roku 2026, 17,0 % v roku 2027, 22,3 % v roku 2028 a 27,5 % v roku 2029.
- (7) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia vyzvala členské štáty, aby požiadali o koordinovanú aktiváciu národnej únikovej doložky Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu⁵, pričom Európska rada tento návrh 6. marca 2025 uvítala. V nadväznosti na žiadosť Litvy prijala Rada 8. júla 2025 na základe odporúčania Komisie odporúčanie, ktorým sa Litve povoľuje odchýliť sa od odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov⁶. Obdobie aktivácie národnej únikovej doložky (v rokoch 2025 až 2028) umožňuje Litve zmeniť priority výdavkov verejnej správy alebo zvýšiť príjmy verejnej správy tak, aby trvalo vyššie výdavky na obranu neohrozili fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte.

⁴ Odporúčanie Rady z 8. júla 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Litvy, Ú. v. EÚ C, C/2025/3959, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3959/oj>.

⁵ Oznámenie Komisie s názvom Zohľadnenie zvýšených výdavkov na obranu v rámci Paktu stability a rastu, Brusel, 19. 3. 2025, C(2025) 2000 final.

⁶ Odporúčanie Rady z 8. júla 2025, ktorým sa Litve umožňuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky) (Ú. v. EÚ C, C/2025/3969, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3969/oj>).

- (8) Litva 30. apríla 2026 predložila svoju výročnú správu o pokroku za rok 2026⁷ týkajúcu sa dodržiavania odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov a realizácie reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy uvedené v odporúčaniach pre túto krajinu v rámci európskeho semestra.
- (9) Rast reálneho HDP v roku 2025 predstavoval 2,9 % a inflácia podľa HICP bola na úrovni 3,4 %. V prognóze Komisie z jari 2026 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 3,0 % v roku 2026 a o 2,1 % v roku 2027, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť v roku 2026 na úrovni 4,4 % a v roku 2027 na úrovni 2,7 %.
- (10) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat⁸, sa deficit verejných financií Litvy zvýšil z 1,3 % HDP v roku 2024 na 1,8 % HDP v roku 2025, a to najmä v dôsledku vyšších sociálnych transferov a zvyšovania miezd vo verejnom sektore. Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá deficit na úrovni 2,2 % HDP v roku 2026 a na úrovni 2,7 % HDP v roku 2027. Zvýšenie deficitu v rokoch 2026 a 2027 je spôsobené výdavkovou stranou, najmä vyššími výdavkami na vnútroštátne investície (2026), obranu (2027), ako aj na sociálne transfery a úrokové platby (v oboch rokoch).

⁷ Výročné správy o pokroku 2026 sú k dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

⁸ Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

- (11) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky⁹, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2025 expanzívne, a to na úrovni 1,4 % HDP. Predpokladá sa, že v roku 2026 budú expanzívne, a to na úrovni 1,0 % HDP, a v roku 2027 budú reštriktívne, a to na úrovni 0,4 % HDP.
- (12) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat¹⁰, sa verejný dlh Litvy zvýšil z 38,0 % HDP na konci roka 2024 na 39,5 % HDP na konci roka 2025. Zvýšenie miery zadlženosti v roku 2025 odzrkadľuje najmä zosúladenie dlhu a deficitu. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá, že pomer dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zvýši na 44,6 %, pričom do konca roka 2027 dôjde k ďalšiemu zvýšeniu na 48,4 %. Zvýšenie verejného dlhu Litvy je spôsobené výrazným zosúladením dlhu a deficitu, ktoré súvisí najmä s prebytkami vo fondoch sociálneho zabezpečenia vedúcimi skôr k akumulácii aktív než k splácaniu dlhu a s predbežným financovaním výdavkov na obranu, ako aj so zvyšujúcim sa deficitom.
- (13) Na základe údajov Eurostatu¹¹ dosiahli celkové výdavky verejnej správy na obranu na Litvy v roku 2025 úroveň 2,7 % HDP, čo v porovnaní s referenčným rokom 2021 zodpovedá zvýšeniu o 1,2 percentuálneho bodu HDP. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že v roku 2026 dosiahnu 2,9 % HDP, čo v porovnaní s rokom 2021 zodpovedá zvýšeniu o 1,5 percentuálneho bodu HDP¹².

⁹ Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

¹⁰ Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

¹¹ Eurostat, výdavky verejnej správy podľa štatistickej klasifikácie výdavkov verejnej správy (COFOG).

¹² Vymedzenie výdavkov na obranu v rámci NATO sa líši od vymedzenia výdavkov na obranu v rámci COFOG. K rozdielom navyše môže dôjsť aj v dôsledku času zaznamenania výdavkov, najmä v prípade vojenského vybavenia, keďže pri vykazovaní v rámci NATO sa v súvislosti s časom zaznamenania výdavkov neuplatňujú vnútroštátne účtovné pravidlá.

- (14) Únia naďalej čelí rizikám v súvislosti s narušením dodávok energie a zvýšenou volatilitou cien, ktoré ešte zhoršuje geopolitické napätie ovplyvňujúce svetové trhy s ropou a plynom. Skúsenosti z energetickej krízy v rokoch 2022 – 2023 ukázali, že rozsiahle a necielené opatrenia prinášajú veľké fiškálne náklady a sú sociálne a ekonomicky neefektívne. Od vypuknutia vojny na Blízkom východe vo februári 2026 Litva prijala niekoľko opatrení fiškálnej politiky, ktorými sa zmiernuje vplyv vysokých cien energií na domácnosti a podniky¹³. Tie zahŕňajú necielené zníženie spotrebnej dane z nafty a cielené zníženie spotrebnej dane z nafty používanej v poľnohospodárstve, v oboch prípadoch od 16. apríla do 15. júna 2026. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že fiškálne náklady na tieto opatrenia budú v roku 2026 predstavovať menej ako 0,1 % HDP. Ak by tieto opatrenia zostali v platnosti do konca roka 2026, podľa odhadov Komisie by fiškálne náklady, ktoré sú s nimi spojené, v roku 2026 predstavovali 0,1 % HDP.
- (15) Na základe výpočtov Komisie vzrástli čisté výdavky v Litve v roku 2025 o 10,5 %. Rast čistých výdavkov v roku 2025 je vyšší ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 1,5 % HDP v ročnom vyjadrení. Pri zohľadnení flexibility pre vyššie výdavky na obranu, ktorú poskytuje národná úniková doložka, je kumulatívna odchýlka čistých výdavkov na úrovni 0,3 % HDP.

¹³ Ide o stav k dátumu uzávierky prognózy Komisie z jari 2026 (4. mája 2026).

- (16) Podľa výpočtov Komisie sa predpokladá, že čisté výdavky v Litve porastú v roku 2026 o 7,2 % a kumulatívne za roky 2025 a 2026 o 18,4 %. Predpokladaný rast čistých výdavkov v roku 2026 je vyšší ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 0,7 % HDP v ročnom vyjadrení. Ak vezmeme do úvahy roky 2025 a 2026 spolu, predpokladaná kumulatívna miera rastu čistých výdavkov je tiež vyššia než odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 2,2 % HDP v kumulatívnom vyjadrení. Pri zohľadnení flexibility pre vyššie výdavky na obranu, ktorú poskytuje národná úniková doložka, je predpokladaná kumulatívna odchýlka čistých výdavkov pri spoločnom posúdení rokov 2025 a 2026 na úrovni 0,7 % HDP.
- (17) Daňové príjmy verejnej správy sú v porovnaní s priemerom EÚ naďalej nízke, a to na úrovni 33,3 % HDP v roku 2024, zatiaľ čo v EÚ je to 40,4 %. V Litve sú naďalej nízke najmä príjmy z periodického zdaňovania nehnuteľností a environmentálneho zdaňovania, ktoré sú menej škodlivé pre rast, a to na úrovni 0,3 % HDP v prípade zdaňovania nehnuteľností, zatiaľ čo v EÚ je to 0,9 %, a 1,8 % HDP v prípade environmentálneho zdaňovania, zatiaľ čo v EÚ je to 2,1 %. Hoci sa vďaka nedávnej reforme periodickej dane z nehnuteľností zlepšila aktualizácia katastrálnych hodnôt podľa trhových cien, jej príjmový potenciál je naďalej obmedzený vysokým limitom pre oslobodenie od dane v prípade nehnuteľností slúžiacich ako hlavné bydlisko, ako aj obmedzenou progresivitou sadzieb. Daňový systém napriek pozitívnym zmenám zavedeným daňovou reformou v roku 2026 naďalej umožňuje daňovú arbitráž medzi zamestnaním, samostatnou zárobkovou činnosťou a určitými registrovanými formami podnikania, čo vytvára deformácie, znižuje progresivitu a oslabuje výber príjmov. Hoci pokrok v digitalizácii daňovej správy a rozšírené využívanie elektronických podaní a predvyplnených daňových priznaní prispeli v roku 2024 k zníženiu daňovej medzery na DPH na 13,2 %, problémy s dodržiavaním predpisov pretrvávajú a tieňová ekonomika je naďalej nad priemerom EÚ. Napriek pokroku pri postupnom rušení dotácií na fosílna palivá stále zostáva v platnosti niekoľko necielených podporných opatrení vrátane zníženej spotrebnej dane zo zemného plynu používaného na vykurovanie a zvýhodneného daňového zaobchádzania v prípade niektorých spôsobov využívania fosílnych palív. Za prioritu postupného zrušenia by sa mohli považovať najmä dotácie na fosílna palivá, ktorými sa cielene nerieši energetická chudoba ani skutočné problémy energetickej bezpečnosti, ktoré bránia elektrifikácii a nie sú rozhodujúce pre konkurencieschopnosť priemyslu.

- (18) Napriek nedávnmému zvyšovaniu sú verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť, sociálnu ochranu a všeobecné verejné služby naďalej výrazne pod priemerom EÚ, čo obmedzuje včasný a rovnaký prístup ku kvalitným službám. Na základe údajov Eurostatu¹⁴ boli výdavky na sociálnu ochranu v roku 2024 na úrovni 14,7 % HDP v porovnaní s 19,6 % v EÚ, zatiaľ čo výdavky na zdravotnú starostlivosť dosiahli 5,8 % HDP v porovnaní so 7,4 % v EÚ a výdavky na dlhodobú starostlivosť predstavovali 1,0 % v porovnaní s 1,7 % v EÚ. Výdavky na všeobecné verejné služby¹⁵ zostali štrukturálne nízke na úrovni 3,6 % HDP, čo je jedna z najnižších úrovní v EÚ. Prístup, kvalita a výsledky v oblasti zdravotnej starostlivosti sú naďalej negatívne ovplyvnené pretrvávajúcimi nedostatočnými investíciami vrátane investícií do infraštruktúry. Účinnosť modelu financovania zdravotníckych zariadení je nedostatočná, keďže príjmy z príspevkov na zdravotné poistenie sú naďalej štrukturálne nedostatočné na pokrytie dopytu po službách zdravotnej starostlivosti a nákladov na ne, čo prispieva k rastúcemu deficitu národného fondu zdravotného poistenia, zadlženosti zdravotníckych zariadení, neuspokojeným potrebám v oblasti zdravotnej starostlivosti a k jedným z najvyšších priamych platieb pacientov v EÚ, pričom tretina týchto platieb pripadá na lieky a dentálnu starostlivosť. Pokiaľ ide o oblasť sociálnej ochrany, nízke výdavky naďalej obmedzujú vplyv transferov na znižovanie chudoby, zatiaľ čo v poskytovaní sociálnych služieb pretrvávajú nedostatky, a to aj v dôsledku nedostatkov súčasného modelu financovania. Hoci Litva financuje značnú časť sociálnych služieb zo štátneho rozpočtu a plánuje zaviesť individualizované balíky sociálnych služieb so stanovenou minimálnou úrovňou financovania, sociálne služby financované z rozpočtov obcí sú v jednotlivých obciach stále nerovnomerné, nezodpovedajú v plnej miere skutočnému dopytu a často sa vyznačujú dlhými čakacími lehotami a nedostatočným financovaním zo strany obcí.

¹⁴ Eurostat, výdavky verejnej správy podľa štatistickej klasifikácie výdavkov verejnej správy (COFOG).

¹⁵ Podľa klasifikácie výdavkov verejnej správy sú „všeobecné verejné služby“ výdavky na celkové fungovanie vlády vrátane ústrednej správy, zákonodarných a výkonných orgánov, fiškálnych a zahraničných záležitostí, transakcií verejného dlhu a všeobecných transferov medzi jednotlivými úrovňami verejnej správy.

- (19) Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonávanie nástrojov financovania Únie, naďalej treba systematicky, zmysluplne a včas zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany, a to aj v kontexte európskeho semestra.
- (20) Tempo vykonávania programov politiky súdržnosti, ktoré zahŕňajú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Fondu na spravodlivú transformáciu (FST), Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) a Kohézneho fondu (KF), je v Litve rýchlejšie ako priemer EÚ, a to tak z hľadiska výberu projektov, ako aj z hľadiska platieb. Je dôležité udržať súčasnú dynamiku a súčasne maximalizovať vplyv investícií v praxi. Litva už v rámci svojich programov politiky súdržnosti prijíma opatrenia na podporu konkurencieschopnosti a rastu. Niektoré oblasti si však môžu vyžadovať ďalšie posilnenie z hľadiska vykonávania, a to vrátane oblastí, ktoré sa týkajú pretrvávajúcich regionálnych rozdielov, inovačnej výkonnosti mimo hlavných mestských centier, dekarbonizácie dopravy a prístupnosti verejných služieb, a to najmä vo vidieckych oblastiach. Litva musí zároveň urýchliť vykonávanie FST, keďže príslušné zdroje sa majú vyplatiť do konca roka 2026. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa rýchlo a účinne realizovali nové investície, ktoré Litva identifikovala vo svojom strednodobom preskúmaní fondov politiky súdržnosti – najmä tie, ktoré súvisia s piatimi prioritami stanovenými v nariadení o strednodobom preskúmaní¹⁶.

¹⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/1914 z 18. septembra 2025, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania.

- (21) Litva ako krajina na východnej vonkajšej hranici EÚ čelí aj ďalším výzvam, ktoré brzdia jej vyhliadky na hospodársky a sociálny rozvoj, keďže existujúce štrukturálne výzvy sa zhoršujú. V dôsledku dosahu útočnej vojny Ruska proti Ukrajine sa zvyšujú bezpečnostné tlaky, narúša sa cezhraničná hospodárska činnosť, znižuje sa investičná atraktívnosť a ďalej sa obmedzuje prístup k finančným prostriedkom. Vzhľadom na obavy o bezpečnosť ľudí a kritickej infraštruktúry sú v celej krajine potrebné investície do civilnej ochrany, pripravenosti a vojenskej mobility, ktoré by mohli poskytnúť príležitosti pre hospodárstva regiónov a zároveň zvýšiť tlak na financovanie verejných služieb.
- (22) Litva čelí viacerým výzvam, ktoré súvisia so zlepšením prístupu malých a stredných podnikov (MSP) k finančným prostriedkom, s posilnením inovačnej kapacity, so zvýšením energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov, s posilnením systémov sociálnej ochrany a zdravotnej starostlivosti a s riešením rozdielov vo vzdelávaní a v zručnostiach relevantných pre trh práce.

- (23) Bankový sektor je na pomery EÚ naďalej silný, hoci vysoká averzia voči riziku a štrukturálne obmedzenia sťažujú prístup k finančným prostriedkom. Banky napriek dostatočnej likvidite a vkladom premieňajú len relatívne malý podiel na úvery, čo je odrazom pretrvávajúcej neefektívnosti. Litovské kapitálové trhy sú zároveň naďalej plytké a nelikvidné, a to aj napriek snahám o podporu regionálnej integrácie s Estónskom a Lotyšskom. Trhová kapitalizácia na burze Nasdaq Vilnius dosahuje približne 6,2 % HDP (3. štvrtrok 2025), čo je výrazne pod úrovňou pred rokom 2009 (30 %) a priemerom EÚ (69,9 %), a je obmedzená nízkym počtom kótovaných spoločností, čo obmedzuje investičné príležitosti a získavanie miestneho kapitálu. Litovský parlament (Seimas) navyše v júni 2025 zmenil zákon o akumulácii nárokov na dôchodok, pričom automatický vstup do druhého piliera nahradil dobrovoľnou účasťou a umožnil rozsiahle čiastočné a úplné výbery dôchodkových úspor. V dôsledku týchto zmien sa výrazne znížila účasť (o 38 % v 1. štvrtroku 2026) a ešte viac sa narušila už aj tak veľmi nízka úroveň úspor akumulovaných v litovských dôchodkových fondoch, ktorá na konci roka 2024 pred reformou predstavovala 12,2 % HDP.

- (24) Litva naďalej vykazuje mierne úrovne inovačnej aktivity a vo viacerých ukazovateľoch výskumu a inovácií zaostáva za priemerom EÚ. Zatiaľ čo verejné investície do výskumu a vývoja sú na dobrej ceste k dosiahnutiu národných cieľov, intenzita výskumu a vývoja v Litve (približne 1 % HDP) je výrazne pod priemerom EÚ (2,24 %), a to najmä v dôsledku nízkej úrovne investícií podnikov do výskumu a vývoja (jedna tretina priemeru EÚ). Podobne aj počet patentových prihlášok je stále trikrát nižší ako priemer EÚ. Hoci Litva poskytuje štedré daňové stimuly na výskum a vývoj, ich využívanie medzi MSP je stále obmedzené. Ministerstvo hospodárstva a inovácií navrhlo reformu zameranú na preskúmanie a zefektívnenie daňových stimulov s cieľom zjednodušiť proces podávania žiadostí o získanie takýchto stimulov, vláda však túto reformu ešte neschválila. V záujme ďalšej podpory súkromných investícií do výskumu a vývoja by Litva mohla dodatočne doladiť daňové stimuly na podporu mladých podnikov, ktoré sú stále stratové.
- (25) Účasť na terciárnom vzdelávaní v odboroch vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM) je stále nízka (25 % v porovnaní s cieľovou hodnotou EÚ na úrovni 32 %) a vyznačuje sa veľkými rodovými rozdielmi (ženy tvoria len 27,3 % študentov odborov STEM v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 32,2 %). Spolu s vysokými mierami predčasného ukončenia štúdia a relatívne nízkou absorpciou absolventov odborov STEM na trhu práce to prispieva k pretrvávajúcemu nedostatku pracovnej sily v odvetviach, ktoré sú kľúčové pre transformáciu a rast, a to najmä v oblasti informačných a komunikačných technológií. Hoci sa zaviedli dodatočné štipendiá v oblasti STEM pre študentov v regiónoch mimo Kaunasu a Vilnius, v záujme stimulovania účasti na štúdiu týchto odborov, odstránenia rodových rozdielov a zníženia mier predčasného ukončenia štúdia sú potrebné ďalšie cielené opatrenia.

- (26) Miera verejno-súkromných spoločných vedeckých publikácií v Litve patrí medzi najnižšie v EÚ, zatiaľ čo verejné výdavky na výskum a vývoj financované podnikateľskými subjektmi sú na úrovni jednej tretiny priemeru EÚ, čo v oboch prípadoch svedčí o slabom prepojení vedy a podnikov. Dôležitým faktorom, ktorý k tomu prispieva, je štrukturálna a inštitucionálna slabosť verejnej vedeckej základne, keďže jej výskumné a inovačné kapacity sú rozptýlené v rámci mnohých univerzít a výskumných inštitúcií. Litva plánuje vykonať komplexné hodnotenie výkonnosti celej verejnej výskumnej základne – univerzít, vysokých škôl a výskumných ústavov. Toto hodnotenie sa však začne až v roku 2028. Navyše, hoci súčasný litovský režim duševného vlastníctva umožňuje spoločné vlastníctvo medzi univerzitami a podnikmi, podniky o tomto flexibilnom režime nie vždy vedia, čo bráni spolupráci medzi vedou a podnikmi.
- (27) Regionálne rozdiely v Litve sú naďalej výrazné a prehlbujú sa, keďže vo Vilniuse a v niekoľkých väčších mestách sa sústreďuje obyvateľstvo, vyššie príjmy a kvalitné verejné služby, zatiaľ čo ostatné kraje, najmä vidiecke oblasti, zaostávajú. Hoci sa právny základ pre spoluprácu medzi obcami posilnil, v praxi je spolupráca naďalej obmedzená a roztrieštená, obmedzovaná nedostatočne rozvinutými dohodami o rozdelení nákladov, nerovnomernou administratívnou kapacitou a vysokou fiškálnou centralizáciou. Doterajšie vykonávanie bolo vo veľkej miere založené skôr na ad hoc dohodách, modeloch delegovania alebo uzatvárania zmlúv a na odvetvových dojednaniach než na systematickom rámci pre trvalé spoločné poskytovanie služieb vo viacerých obciach. Silnejšia inštitucionálna podpora v kombinácii s primeranými stimulmi by prispela k združovaniu zdrojov a zlepšeniu poskytovania verejných služieb a infraštruktúry a prilákala by investície do zaostávajúcich regiónov.

- (28) Litva dosiahla pokrok v rozširovaní domácej kapacity energie z obnoviteľných zdrojov, ktorá sa v porovnaní s rokom 2024 zvýšila v roku 2025 o viac ako 30 % na 6 121 MW, a to vďaka významnému rastu slnečnej energie a veternej energie na pevnine. Krajina tiež rozšírila decentralizovanú výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Litva napreduje v znižovaní svojej závislosti od dovážanej elektriny, ale pretrvávajú výzvy pri rozširovaní flexibility systému a zabezpečovaní trhovej integrácie pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. To vystavuje krajinu vonkajším cenovým výkyvom a zdôrazňuje potrebu chrániť kritickú infraštruktúru s cieľom zabrániť možným rizikám v oblasti dodávok. Litva posilnila svoju elektrizačnú sústavu, a to aj prostredníctvom reforiem zameraných na zefektívnenie udeľovania povolení, investícií do prenosovej infraštruktúry a uskladňovania energie a synchronizácie so synchronnou oblasťou kontinentálna Európa. Napriek tomu obmedzenia týkajúce sa kapacity sústavy, flexibility systému a cezhraničných prepojení naďalej sťažujú integráciu energie z obnoviteľných zdrojov a prispievajú k cenovej volatilitate.
- (29) Spotreba energie v sektore bývania sa naďalej zvyšuje, keďže rozširovanie bytového fondu a rastúca podlahová plocha existujúcich budov prevažujú nad zvýšením efektívnosti prostredníctvom opatrení v oblasti obnovy budov. Na vykurovanie a chladenie pripadá 79 % spotreby energie v sektore bývania, ktorá je stále vo veľkej miere založená na zemnom plyne, a to aj napriek čoraz väčšiemu zastúpeniu obnoviteľných zdrojov energie. Napriek značnému úsiliu, ktoré sa v posledných rokoch vynaložilo na zlepšenie koordinácie a urýchlenie obnovy budov, hrozí, že Litva nedosiahne cieľové zníženie primárnej spotreby energie do roku 2030 (o 15 %), čo zas bráni pokroku pri riešení energetickej bezpečnosti a energetickej chudoby. V záujme zníženia dopytu po energii a nákladov na vykurovanie a chladenie je potrebné ďalšie a rýchlejšie zavádzanie opatrení v oblasti obnovy budov. Realizácia opatrení v tomto duchu čelí štrukturálnym výzvam vrátane realizačných prekážok, ako je nedostatok pracovnej sily, ktoré bude treba riešiť.

- (30) Litva čelí výzvam pri prechode na obehové hospodárstvo a emisne neutrálny priemysel. Pokrok v oblasti opätovného použitia a recyklácie stagnuje a spracovanie sa naďalej sústreďuje na nižších úrovniach hierarchie odpadového hospodárstva. Produktivita zdrojov je v Litve dvakrát nižšia ako priemer EÚ a je štvrtá najnižšia v EÚ, čo má vplyv na efektívnosť využívania zdrojov a výrobné náklady v jednotlivých priemyselných odvetviach. Miera obehového využívania materiálov je trikrát nižšia ako priemer EÚ a v posledných desiatich rokoch stagnuje na rovnakej úrovni. Hoci priemysel nie je hlavným zdrojom emisií v Litve, intenzita jeho emisií dosahuje takmer dvojnásobok priemeru EÚ. Stále však chýba harmonizovaný prístup k podpore dekarbonizácie priemyselnej výroby, postupov obehového hospodárstva a emisne neutrálnych technológií, v rámci ktorého by sa kombinovali stimuly v príslušnej oblasti politiky s mechanizmami financovania. Priemyselná transformácia by zas mohla byť spojená s prechodom na obehovejšie hospodárstvo, najmä v oblasti obalov, stavebných materiálov a hodnotových reťazcov biohospodárstva. Dodávateľské reťazce sú v Litve v porovnaní s priemerom EÚ viac závislé od ekosystémových služieb, zatiaľ čo zraniteľnosť dopravnej infraštruktúry voči rizikám súvisiacim s klímou patrí medzi najvyššie v EÚ. Z hľadiska konkurencieschopnosti hospodárstva sú preto dôležité investície do ochrany prírodného kapitálu a do adaptácie na zmenu klímy.

- (31) Emisie z dopravy sú v Litve naďalej dlhodobo vysoké, pričom cestná doprava bola v roku 2024 zodpovedná za 44 % emisií podľa nariadenia o spoločnom úsilí. Napriek prvým krokom zameraným na zvýšenie využívania udržateľnej dopravy je pre osobnú dopravu charakteristická extrémna závislosť od automobilov, pričom v roku 2024 sa 92,1 % ciest uskutočnilo súkromnými vozidlami. Táto závislosť sa udržiava vďaka jednému z najstarších a najviac znečisťujúcich vozových parkov v EÚ, keďže viac ako 27 % vozidiel je starých najmenej 20 rokov a 63,4 % má stále naftový pohon. Zavádzanie čistejších alternatív je naďalej pomalé, keďže v roku 2024 predstavovali novo zaregistrované elektrické vozidlá na batérie len 5,9 % trhu, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 13,6 %. Fiškálne prekážky, ako je napríklad absencia ročnej dane za znečisťovanie životného prostredia automobilmi, naďalej odrádzajú od obnovy vozového parku, zatiaľ čo chýbajúce zavedenie elektronického mýta pre ťažké úžitkové vozidlá bráni zavádzaniu ekologických alternatív v nákladnej doprave. Hoci pokračuje úsilie o zlepšenie koordinácie a atraktívnosti verejnej dopravy, zatiaľ nevedlo k výraznejšiemu prechodu na iný druh dopravy. Využívaniu verejnej dopravy bráni slabá prepojenosť medzi obcami a roztrieštené plánovanie. V železničnej doprave je naďalej nevyužitý potenciál na dekarbonizáciu, hoci jej vplyv na životné prostredie je obmedzený vzhľadom na nízku mieru elektrifikácie, ktorá je na úrovni 7,9 % v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 56,9 %. Zatiaľ čo projekty ako elektrifikácia trate Kaišiadorys – Klaipėda napredujú, cezhraničný projekt Rail Baltica čelí oneskoreniam a jeho dokončenie sa neočakáva skôr ako v roku 2030.
- (32) Systém zdravotnej starostlivosti v Litve sa vyznačuje vysokou mierou úmrtnosti z príčin, ktoré možno liečiť a ktorým sa dalo predísť, a strednou dĺžkou života pri narodení, ktorá je pod priemerom EÚ. Výsledky zdravotnej starostlivosti v krajine sa takisto vyznačujú vyššou mierou úmrtnosti v produktívnom veku, než je priemer EÚ, a značná časť obyvateľstva čelí problémom v prístupe ku kvalitným zdravotníckym službám. Okrem toho je systém zdravotnej starostlivosti ovplyvnený nedostatkom zdravotníckych pracovníkov, najmä v odľahlých oblastiach, a starnúcimi ošetrovateľmi, čo ovplyvňuje poskytovanie zdravotníckych služieb. Prístup k starostlivosti je obmedzený aj v dôsledku nerovnomerného geografického rozmiestnenia lekárov a relatívne nízkeho odmeňovania všeobecných lekárov. Okrem toho čelí značným výzvam aj systém dlhodobej starostlivosti, keďže počet pracovníkov v oblasti dlhodobej starostlivosti na 100 osôb vo veku 65 rokov a viac je nízky a komplexný a integrovaný model dlhodobej starostlivosti sa ešte len zavádza.

- (33) Litva počas realizácie nedávnych reforiem vrátane reformy minimálneho príjmu naďalej čelí značným výzvam pri riešení príjmovej nerovnosti, chudoby a sociálneho vylúčenia a zatiaľ dosiahla len obmedzený pokrok. V roku 2025 sa podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením zvýšil už druhý rok po sebe a dosiahol 26,3 %, čo je výrazne nad priemerom EÚ. To značne ohrozuje dosiahnutie cieľa Litvy znížiť chudobu do roku 2030. Príjmová nerovnosť je aj naďalej jednou z najvyšších v EÚ. Obzvlášť zasiahnuté sú zraniteľné skupiny, najmä osoby so zdravotným postihnutím, u ktorých je riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia naďalej najvyššie v EÚ, ako aj osoby vo veku 65 rokov a viac a ľudia žijúci vo vidieckych a v odľahlých regiónoch. Tieto výzvy poukazujú na nedostatky v pokrytí, primeranosti a účinnosti systému sociálnej ochrany (vrátane dôchodkov). Napriek miernemu oživeniu v roku 2025 zostáva vplyv sociálnych dávok na znižovanie chudoby obmedzený. Primeranosť kľúčových dávok je naďalej nízka, keďže priemerné dávky v nezamestnanosti, starobné dôchodky a sociálna pomoc zostávajú pod hranicou chudoby, a v pokrytí pretrvávajú medzery, najmä medzi samostatne zárobkovo činnými osobami. Nedávne zmeny v druhom pilieri dôchodkového systému vrátane ukončenia automatického vstupu a rozšírenia možností výberu nasporených prostriedkov môžu v budúcnosti ešte viac oslabiť primeranosť dôchodkov. V jednotlivých obciach pretrvávajú výrazné územné rozdiely v prístupe k sociálnym službám. Poskytovanie sociálnych služieb je naďalej nerovnomerné a ich financovanie je príliš závislé od fondov EÚ a nedostatočne zosúladené s miestnym dopytom. Tieto nedostatky znásobuje nedostatok komplexných údajov na miestnej úrovni, chýbajúca centralizovaná databáza a neexistujúci účinný centralizovaný systém monitorovania sociálnych služieb, čo zas v celej krajine obmedzuje dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb, jeho plánovanie a riadenie.

- (34) Litva naďalej čelí veľmi vysokému počtu žiadateľov o sociálne bývanie a dlhým čakacím lehotám. V roku 2025 bolo na čakacích zoznamoch 10 750 rodín, pričom priemerné obdobie čakania na sociálne bývanie v roku 2025 predstavovala 5,53 roka. Hoci sa na zlepšenie prístupu k sociálnemu bývaniu a jeho kvality vyčlenili značné finančné prostriedky EÚ, očakáva sa, že toto úsilie prinesie len čiastočné riešenie tohto problému. Poukazuje to na potrebu ďalších opatrení, a to aj prostredníctvom výstavby ďalších bytových jednotiek a vhodnej sociálnej politiky, s cieľom zabezpečiť, aby sociálne bývanie spĺňalo základné normy kvality a bezpečnosti a bolo prístupné pre zraniteľné skupiny.
- (35) Vzhľadom na kľúčovú úlohu ľudského kapitálu pri posilňovaní konkurencieschopnosti a strategickej autonómie Únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty prijali opatrenia na urýchlené riešenie štrukturálnych výziev súvisiacich s ľudským kapitálom v oblasti zručností, vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré bránia konkurencieschopnosti. K vykonávaniu odporúčania Rady týkajúceho sa ľudského kapitálu v Únii môžu prispieť aj odporúčania na rok 2026 adresované Litve.
- (36) Všeobecný vzdelávací systém Litvy čelí pretrvávajúcim výzvam vrátane nerovnosti a výrazných rozdielov medzi mestami a vidiekom. Vidiecke oblasti sa vyznačujú nižšou účasťou na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve a slabšími vzdelávacími výstupmi. Hoci sa prostredníctvom iniciatív financovaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako je napríklad program Školy milénia, v niektorých školách zlepšila inkluzívnosť a vzdelávacie výstupy, nedávne úpravy politiky, ktoré umožňujú triedy s menším počtom žiakov na gymnáziách vo vidieckych oblastiach, môžu pokrok v zlepšovaní kvality, spravodlivosti a efektívnosti siete škôl ohroziť.

- (37) Učiteľské povolanie čelí pretrvávajúcemu nedostatku, najmä vo vidieckych oblastiach a v odboroch STEM. Vzdelávací systém čelí značným výzvam, keďže takmer polovica mladých učiteľov má v úmysle do piatich rokov opustiť túto profesiu a na nižších stredných školách je najvyšší podiel starnúcich učiteľov v EÚ. V záujme riešenia tohto nedostatku sú nevyhnutné ciele opatrenia na prilákanie a udržanie učiteľov.
- (38) Nedostatok pracovnej sily v kľúčových odvetviach, ako sú zdravotná starostlivosť, verejná správa, doprava a financie, poukazuje na slabé stránky súčasného systému odbornej prípravy v oblasti zručností. Odborné vzdelávanie a príprava (OVP) sú v Litve stále nedostatočne atraktívne, čo priamo prispieva k nedostatku pracovnej sily. Táto nedostatočná príťažlivosť programov OVP prehľbuje nedostatok pracovnej sily, ktorý brzdí hospodársku produktivitu a rast. Posilnenie profesijného poradenstva v školách prostredníctvom praktických opatrení, ako je pozorovanie pri práci v rámci OVP a odborná príprava prostredníctvom návštev zamestnávateľov, by mohlo výrazne zlepšiť informovanosť študentov o príležitostiach odbornej prípravy a zvýšiť atraktivnosť OVP. Vďaka dôležitým reformám v oblasti vysokoškolského vzdelávania Litva podnikla kroky na zvýšenie relevantnosti vysokoškolského vzdelávania pre trh práce, hoci lepšie výsledky z hľadiska zosúladenia s trhom práce sa očakávajú až od roku 2028. V záujme riešenia nedostatku zručností a pracovnej sily je nevyhnutné neustále posilňovať relevantnosť vzdelávania dospelých pre trh práce a rozsah jeho poskytovania, najmä v prípade nezamestnaných, nízkokvalifikovaných pracovníkov a iných zraniteľných skupín.

- (39) Pretrvávajúca nezamestnanosť vrátane dlhodobej nezamestnanosti je signálom nedostatkov vo fungovaní aktívnych politík trhu práce. Dopyt po aktívnych politikách trhu práce v Litve neustále prevyšuje skutočný počet účastníkov, čo má negatívny vplyv na dosah týchto politík a následne na integráciu nezamestnaných do trhu práce. Hoci sa aktívne politiky trhu práce vo veľkej miere spoliehajú na financovanie zo strany EÚ, toto financovanie sa vyčerpáva, čo spolu s nedostatočným pridelovaním rozpočtových prostriedkov a rastúcimi nákladmi na politiku predstavuje hlavné faktory malého dosahu aktívnych politík trhu práce. Účasť na týchto politikách sa v roku 2025 znížila na takmer jednu tretinu úrovne v roku 2024, pričom sa očakáva, že na tejto úrovni zostane aj v roku 2026. Zvýšením vnútroštátneho financovania a vytvorením udržateľného modelu financovania by sa mohol zlepšiť dosah aktívnych politík trhu práce a mohla by sa znížiť nezamestnanosť. Vzhľadom na rýchlo starnúcu spoločnosť a predpokladaný úbytok pracovnej sily treba vynaložiť ďalšie úsilie s cieľom podporiť integráciu osôb so zdravotným postihnutím, mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, a ďalších zraniteľných skupín do trhu práce, čo si vyžaduje úsilie nad rámec aktívnych politík trhu práce. Riešením týchto výziev by sa zároveň prispelo k podpore vzostupnej sociálnej konvergenencie, čo je v súlade s analýzou krajín v druhej fáze vykonanou útvarmi Komisie, vychádzajúcou z rámca sociálnej konvergenencie¹⁷.
- (40) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia na plnenie odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny na rok 2026, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Litvy odporúčanie 1 pomáha pri vykonávaní prvého, druhého a tretieho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie 2 pomáha pri vykonávaní štvrtého odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie 3 pomáha pri vykonávaní piateho, siedmeho a jedenásteho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie 4 pomáha pri vykonávaní siedmeho odporúčania týkajúceho sa eurozóny a odporúčania 5 a 6 pomáhajú pri vykonávaní piateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny,

¹⁷ [SWD\(2026\)122 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework \(Analýza jednotlivých krajín v druhej fáze týkajúca sa sociálnej konvergenencie v súlade s rámcom sociálnej konvergenencie\)](#), 2026.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Litva v rokoch 2026 a 2027 prijala opatrenia s cieľom:

1. Prijat' opatrenia na kontrolu čistých výdavkov tak, aby boli dodržané maximálne miery rastu odporúčané Radou 8. júla 2025 vzhľadom na odchýlku vo vzťahu k odporúčanému stropu čistých výdavkov zaznamenanú do roku 2025 a značnú odchýlku, ktorú Komisia predpokladá na rok 2026, a zároveň využiť flexibilitu podľa národnej únikovej doložky, ktorú aktivovala Rada. Posilniť celkové výdavky na obranu a bezpečnosť a pripravenosť a zároveň zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby a efektívnosť výdavkov, ako aj postupnú úpravu rozpočtu s cieľom udržiavať výdavky na obranu na štrukturálne vyššej úrovni. Zabezpečiť, aby opatrenia prijaté na zmiernenie vplyvu zvýšenia cien energií boli dočasné, zamerané na ochranu zraniteľných domácností alebo na riešenie potrieb energeticky náročných podnikov, aby sa zachovali stimuly na úspory energie a aby sa zabezpečilo, že ich fiškálne náklady budú zlučiteľné so záväzkami vyplývajúcimi z fiškálneho rámca EÚ. Pokračovať v rozširovaní príjmov verejnej správy posilnením úlohy daní, ktoré sú menej škodlivé pre rast, zlepšením dodržiavania daňových predpisov, racionalizáciou a zjednodušením osobitných daňových režimov a pokračovaním v postupnom rušení necielených dotácií na fosílna palivá. Zabezpečiť primerané financovanie zdravotnej starostlivosti, sociálnej ochrany a všeobecných verejných služieb a zlepšiť modely financovania sociálnych služieb a zdravotníckych zariadení.
2. Zabezpečiť kontinuitu reforiem a investícií realizovaných v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Udržať dynamiku vykonávania programov politiky súdržnosti, vo vhodných prípadoch na základe prerozdelenia prostriedkov na strategické priority a flexibility, ktoré sa dohodli v kontexte strednodobého preskúmania rámca politiky súdržnosti. Riešiť jedinečné výzvy v oblasti sociálno-ekonomickej situácie, bezpečnosti a civilnej pripravenosti, ktoré postihujú regióny na východnej vonkajšej hranici EÚ, čo zahŕňa aj potrebu investovať do infraštruktúry dvojako použitia.

3. Zlepšiť prístup malých a stredných podnikov k finančným prostriedkom, a to aj stimulovaním hospodárskej súťaže v oblasti finančných služieb, zvýšením likvidity kapitálového trhu, podporou väčšej účasti na finančných trhoch. Uľahčiť súkromné investície do výskumu a vývoja, a to aj preskúmaním existujúcich daňových stimulov. Rozvíjať stimuly pre spoluprácu medzi podnikmi a vedou, okrem iného aj posilnením spôsobilosti verejnej vedeckej základne prispievať k inováciám v podnikoch. Motivovať, najmä ženy, k účasti na postsekundárnom vzdelávaní v odboroch STEM. Riešiť regionálne rozdiely posilnením inštitucionálnej podpory a stimulov na podporu spolupráce medzi obcami v oblasti spoločného poskytovania verejných služieb a prilákania investícií do regiónov.
4. Ďalej znižovať závislosť od fosílnych palív a dovážanej energie a zabezpečiť dostatočnú kapacitu elektrizačnej sústavy a prístup k nej s cieľom podporiť zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov. Urýchliť a rozšíriť obnovu budov, a to aj riešením realizačných prekážok, ako je nedostatok pracovnej sily. Pokročiť v transformácii na čistý priemysel a prechode na obehové hospodárstvo, a to aj zvýšením produktivity zdrojov. Urýchliť dekarbonizáciu dopravy, najmä cestnej a železničnej dopravy, a to aj dokončením projektu Rail Baltica, a zlepšiť koordináciu a atraktivnosť verejnej a udržateľnej dopravy s cieľom zvýšiť jej využívanie.
5. Posilniť prístup k primárnej a preventívnej zdravotnej starostlivosti a ku komunitnej starostlivosti a zvýšiť dostupnosť zdravotníckych pracovníkov a pracovníkov v oblasti dlhodobej starostlivosti, najmä v odľahlých oblastiach. Riešiť príjmovú nerovnosť a chudobu zvýšením pokrytia a primeranosti systému sociálnej ochrany, ďalším rozvojom centralizovaného systému monitorovania sociálnych služieb a rozšírením kvalitného finančne dostupného sociálneho bývania.

6. Zlepšiť kvalitu, spravodlivosť a efektívnosť všeobecného vzdelávacieho systému, najmä riešením rozdielov vo výsledkoch medzi mestami a vidiekom, a zároveň zvýšiť atraktivnosť učiteľského povolania s cieľom riešiť nedostatok pracovnej sily. Riešiť nedostatok zručností zvýšením relevantnosti vysokoškolského vzdelávania pre trh práce, zvýšením atraktívnosti OVP, zlepšením vzdelávania dospelých vrátane zraniteľných skupín a zvýšením rozsahu aktívnych politík trhu práce.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedníčka
